

HEMBERG, OSCAR

Aktiebolaget Svenska biografteatern 1907-1917 / [Oscar Hemberg]

Stockholm
1917

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

◦ HEMBERG

Polit. ekon.
Pol.
Varjeh.
(Br.)

AKTIEBOLAGET
SVENSKA
BIOGRAFTEATERN

1907 = 1917

PRIVAT OCH KONFIDENTIELLT · EJ FÖR PUBLIKATION

Kungl. biblioteket

0 0000 000006523

AKTIEBOLAGET
SVENSKA
BIOGRAFTEATERN
1907 = 1917

AKTIEBOLAGET
HASSE W. TULLBERGS
BOKTRYCKERI
STOCKHOLM
1 9 1 7

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN BILDADES vid konstituerande bolagsstämma den 16 februari 1907. Stiftarna voro bankdirektörerna J. Cadovius och Carl Krabbe, apotekaren Carl Ahrén, fabrikören N. H. Nylander och advokaten, e. o. hovrättsnotarien J. Listander, alla i Kristianstad. Aktiekapitalet utgjorde kr. 150,000, som i sin helhet övertogs av stiftarna. Styrelsen bestod av de fem stiftarna.

Bolaget skulle enligt sin bolagsordning hava till ändamål »att efter inköp av handelsbolaget Kristianstads Biografteaters, Nylander & Ahrén, fasta och lösa egendom bedriva verksamhet avseende förevisande av rörliga och andra bilder, tillverkning och försäljning av bilder ävensom av för biografteater erforderliga maskiner och utensilier samt att idka annan i samband därmed stående affärsverksamhet».

Bolagets styrelse skulle hava sitt säte i Kristianstad.

Bolaget övertog alltså vid sitt bildande en redan existerande rörelse, och denna har allt sedan dess varit stadd i kraftig utveckling. Rörelsen bestod till en början huvudsakligen i drivande av biografteatrar å olika platser i landet, och enligt bolagets första bokslut den 30 december 1907 hade bolaget då 19 st. teatrar.

Vid nästa bolagsstämma, den 24 mars 1908, utträdde ur styrelsen herrar Cadovius, Krabbe och Ahrén, varemot inträdde grosshandlaren Thure Persson, bokhandlaren Malte Hellström och bankkamreraren J. Fr. Lundberg.

Under de första åren hade ledningen av bolagets rörelse handhafts av styrelseledamöterna själva, men det visade sig snart — i den mån rörelsen utvidgades — att ledningen krävde sin man helt. Ingen av styrelseledamöterna ansåg sig heller vara tillräckligt fackman på området och det stod

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERNS STYRELSE

ADVOKATEN, E. O. HOVRÄTTSNOTARIEN
J. LISTANDER

GROSSHANDLAREN THURE PERSSON

DIREKTÖREN CHS. MAGNUSSON

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFFEATERN

HUVUDKONTORET, KUNGSGATAN 19

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN

Bolaget inköpte själv den film, som erfordrades för de egna teatrarnas drift, och det visade sig snart lämpligt att för ett bättre utnyttjande av film-materialet uthyra filmen till andra biografägare. Denna uthyrningsrörelse växte småningom till sådan omfattning, att det visade sig lämpligt överlåta densamma till ett särskilt bolag. På grund härav bildades år 1912 *Aktiebolaget Svenska Biografteaterns filmsbyrå* med ett aktiekapital av 100,000 kr., som helt innehaves av bolaget. Ledare för detta bolag blev direktören Lars Björck, som redan sedan några år varit föreståndare för bolagets uthyrningsavdelning. Herr Björck efterträddes år 1915 av direktören Erling Ericson och denne efterträddes år 1916 av direktören Oscar Hemberg, tidigare redaktionssekreterare i Dagens Nyheter. Filmsbyråns styrelse har sitt säte i Stockholm, och bolaget har sitt kontor Kungsgatan 19, 1 tr. Bolaget har även filialer i Köpenhamn och Kristiania för uthyrning av film.

Samtidigt utbröts även inspelningen av biograffilm, upptagning av aktuella och naturbilder m. m. och överläts till ett särskilt bolag, *Aktiebolaget Nordiska Filmfabriken*, med ett aktiekapital av 163,300 kr., varav 145,300 kr. innehaves av A. B. Svenska Biografteatern. Bolaget står under chefdirektörens direkta ledning, dess styrelse har sitt säte i Kristianstad, men bolaget har sitt huvudkontor i Stockholm, Kungsgatan 19, 2 tr., sitt laboratorium Malmskillnadsgatan 54, och sin inspelningsateljé å Lidingön.

Redan tidigt hade bolaget funnit lämpligt att överlåta en del av sina egna teatrar till lokala bolag, vari bolaget ingick såsom aktieägare, och år 1913 överläts större delen av kvarvarande teatrar till ett nytt bolag, *Svenska Förenade biografaktiebolaget*, som omfattar teatrar på en hel del olika platser och har ett aktiekapital av 120,000 kr., varav bolaget innehar majoriteten. Slutligen överläts bolaget sina i Stockholm befintliga teatrar till *Aktiebolaget Stockholms Röda Kvarn*, vilket bolag har ett aktiekapital av 200,000 kr., varav bolaget innehar hälften.

Efter dessa utbrytningar återstå av bolagets direkta rörelse endast sex teatrar i landsorten, samt affärsdriften i maskiner och utensilier. Däremot har bolaget såsom innehavare av större eller mindre aktieposter i 16 olika bolag att förvalta dessa aktier, delvis finansiera dessa bolag och därigenom verka för sammanhållning och enhetlig ledning av de olika bolagen.

Bolaget är direkt eller genom dessa andra bolag intresserat i 58 biografteatrar på en hel del olika platser i landet.

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN

Till belysande av bolagets verksamhet under de gångna tio åren kunna anföras följande siffror, hämtade ur bolagets balansräkningar samt, vad beträffar den 30 december 1916, ur månadsbalansen för nämnda dag:

Datum	Aktiekapital	Vinst	Omslutning	Främmande aktier
16/2 1907	150,000	—	—	—
30/12 1907	150,500	34,137: 03	614,061: 64	100: —
30/6 1908	197,900	11,425: 88	689,219: 80	100: —
» 1909	205,100	14,764: 75	1,036,777: 67	100: —
» 1910	255,900	10,297: 30	850,778: 50	5,000: —
» 1911	255,900	21,366: 05	883,016: 57	69,000: —
» 1912	284,800	36,981: 30	1,044,946: 50	300,301: —
» 1913	294,800	54,624: 05	1,054,152: 04	351,483: —
» 1914	308,800	58,264: —	1,036,379: 67	396,594: 03
» 1915	309,800	71,940: 18	1,198,521: 21	386,695: 03
» 1916	500,000	101,981: 85	1,598,249: 23	510,821: 87
30/12 1916	1,000,000	—	2,036,223: 57	630,821: 87

Beträffande storleken av den till A. B. Svenska Biografteatern hörande gruppen av aktiebolag kunna följande siffror, omfattande bolaget självt och de femton bolag, i vilka A. B. Svenska Biografteatern är intresserat med större belopp, vara belysande:

De sexton bolagen hade enligt senaste balansräkning ett sammanlagt aktiekapital av . . . . . kr. 1,438,300: —, lämnade en sammanlagd vinst av . . . . . » 337,277: 02, eller 23,5 % å de sammanlagda aktiekapitalen samt hade en sammanlagd omslutningssumma av . . . . . » 4,121,144: 10.

Härtill är att märka, att efter senaste bokslut ökning av aktiekapitalen ägt rum i tre av bolagen med . . . . . » 710,000: —, vadan de sammanlagda aktiekapitalen numera uppgå till .. » 2,148,300: —.

Dessutom är avsevärd kapitalökning förestående i två till gruppen hörande aktiebolag.

Av de till gruppen hörande femton andra bolagens — A. B. Svenska Biografteatern oräknat — nominella aktiekapital .. . . . . kr. 1,148,300: —, hade A. B. Svenska Biografteatern den 30 dec. 1916 i sin portfölj aktier till ett nominellt belopp av . . . . . » 688,300: —, vadan alltså på andra händer funnos aktier till ett nominellt belopp av . . . . . » 460,000: —.

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN

INSPELNINGSA TELIEREN, EXTERIÖR

INSPELNINGSCEN

UR AKTUELLA BILDER

BORGGÅRDSTALET

RIKSDAGENS ÖPPNANDE

SPORTBILD

NATURBILD

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN

Denna bolagets tillgång i främmande aktier var bokförd till ett värde av . . . . . kr. 615,821: 87,
 vartill kommer en post aktier i ett här icke medräknat ut-
 ländskt bolag . . . . . » 15,000: —
Summa kronor 630,821: 87

Såsom en mätare på bolagsgruppens betydelse såsom arbetsgivare kan anföras, att i de sexton bolagen — det utländska oräknat — voro den 30 juni 1916 anställda 604 personer med en sammanlagd avlöning under det då utgående räkenskapsåret av kr. 836,417: 70. I dessa siffror är ej heller personalen vid Svenska Biografteaterns filmsbyrås utländska filialer inräknad.

* * *

Beträffande omfattningen av Aktiebolaget Nordiska Filmfabrikens rörelse må anföras följande siffror rörande bolagets konsumtion av råfilm för dess egen tillverkning:

År 1913	252,000	meter.
» 1914	555,000	»
» 1915	1,021,000	»
» 1916	1,021,000	»

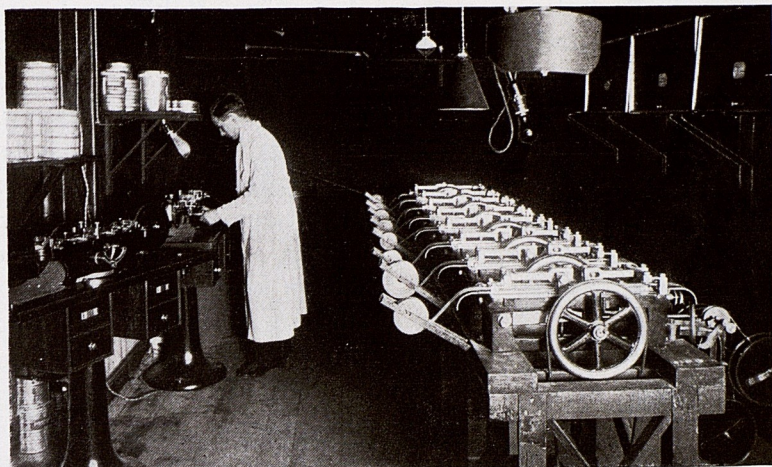
Fabrikens konsumtion av råfilm har sålunda under de båda senaste åren uppgått till mer än 1,000,000 meter om året.

För dem, som icke äro inne i filmsbranschen, torde en kort redogörelse för tillvägagångssättet vid tillverkning av film vara av intresse.

Råfilmen inköpes från utlandet, enär någon fabrik för sådan ännu icke finnes inom landet. Den första åtgärd, som skall vidtagas, är att perforera filmen för att den skall kunna drivas fram genom upptagningskamera eller förevisningsapparat. Perforeringen sker på grund av filmens ljuskänslighet i mörkrum och verkställes medels maskin. På en bild synas 8 stycken sådana maskiner av bolagets egen modell i arbete. Den negativa filmen insättes därefter i upptagningskamera och exponeras framför de föremål eller personer, som skola upptagas.

För upptagning av naturbilder beresa bolagets fotografer olika landsdelar. Upptagning av aktuella händelser sker antingen genom fotografer, som få resa till platsen ifråga, eller genom särskilda ombud, stationerade å viktigare platser. Vid upptagning av inspelade bilder får hela skådespelartruppen

LABORATORIET

PERFORERINGSRUMMET

HOPSÄTningsRUMMET

jämte fotografer och annan teknisk personal avresa till den eller de orter, som av regissörerna på förhand utsetts såsom lämpliga för de scener, som skola förekomma. Inomhusscener tagas i allmänhet å bolagets atelier å Lidingön. Publikens krav på spännande scener gör att skådespelarna få underkasta sig mängen gång oerhörda strapatser eller rent av livsfara, såsom t. ex. att från tacklingen av ett fartyg hoppa i havet, långa stunder ligga i vattnet vid låg temperatur o. s. v. Det ligger i sakens natur, att inspelning av films är en ganska kostsam sak. Såsom exempel kan nämnas, att inspelningen av den nyligen visade filmen »Terje Vigen» dragit en kostnad av 70,000 kr.

FILM I NATURLIG STORLEK

Det exponerade negativet framkallas och torkas såsom en fotografplåt, varvid dock filmen på grund av sin längd och ohanterlighet kräver helt andra anordningar än vad som erfordras vid framkallning av en fotografplåt. Därefter följer kopieringen på positiv film, vilken procedur även sker i maskiner, som i lagom tempo mata de mot varandra lagda filmerna framför ljuskällan. Liksom vid fotografering kan ett avsevärt antal kopior tagas av ett och samma negativ.

Sedan följer den mödosamma hopsättningen av de olika scenerna, insättande på lämpliga ställen av förklarande texter o. s. v. innan filmen är färdig att underkastas censurens skärseld och sedan vandra till biograferna för att upprullas på den vita duken.

I detta sammanhang kan förtjäna påpekas önskvärdheten av anordnandet av ett offentligt filmsarkiv. Knappast någon händelse av större betydelse undgår numera att »filmas», och för en eftervärld vore det utan tvivel av stort värde att hava ett autentiskt vittnesbörd om viktigare tilldragelser. Värdet av att föreviga framstående skådespelare i deras glansroller kan även anses minst lika betydelsefullt som att för efter världens räkning fästa framstående sångares och talares stämman på grammofonplattor. Filmen har också börjat tränga igenom såsom medel i undervisningens och teknikens tjänst. För undervisningen i t. ex. geo-

AVSTÅNDET FRÅN RIKSGRÄNSENS STATION TILL YSTAD
MOTSVARAR DET UNDER 1916 OMSATTA METERTALET FILM

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN

För att få ett begrepp om vad den filmsmängd bolaget omsatt enbart i Sverige under år 1916 betyder kan anföras, att denna filmsmängd skulle räcka till att förse en sådan biograf som Röda Kvarn i Stockholm med dess behov av film för en tid av ungefär fem år.

Sammanställas filmomsättningen under 1916 för Svenska Biografteaterns filmsbyrå och för Nordiska Filmfabriken erhålles en filmskvantitet av över 1,600,000 meter, en längd motsvarande ungefär avståndet från Riksgränsens station till Ystad.

* * *

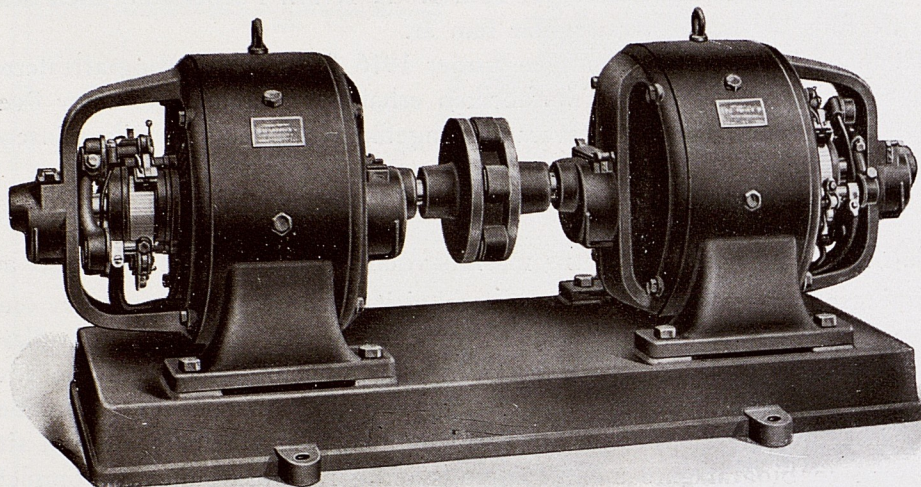
A.-B. Svenska Biografteaterns maskinavdelning har ett rikhaltigt lager av förevisningsapparater med tillhörande rekvisita och reservdelar, såsom omformare, motstånd, mätninginstrument, linser, objektiv, filmshjul, upprullare och omrullare samt malteserkors, fjädrar, framkastningshjul, matarerullar o. s. v. ävensom ett betydande förråd av alla slags behövlige materialier, såsom belysningskol och glödlampor m. m., vadan bolaget är i tillfälle att från sitt lager förse en biografägare med såväl fullständig nyuppsättning av komplett maskineri som med alla erforderliga tillbehör och förbrukningsartiklar.

* * *

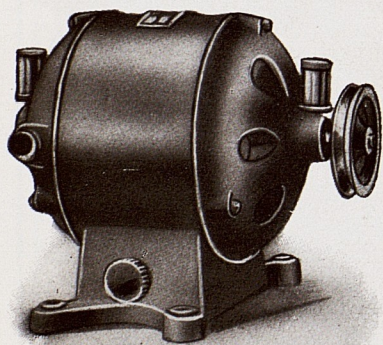
Här nedan följer ett uttalande av direktören Oscar Hemberg om filmens framtid.

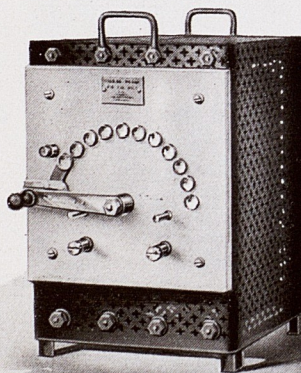
MASKINAVDELNINGEN

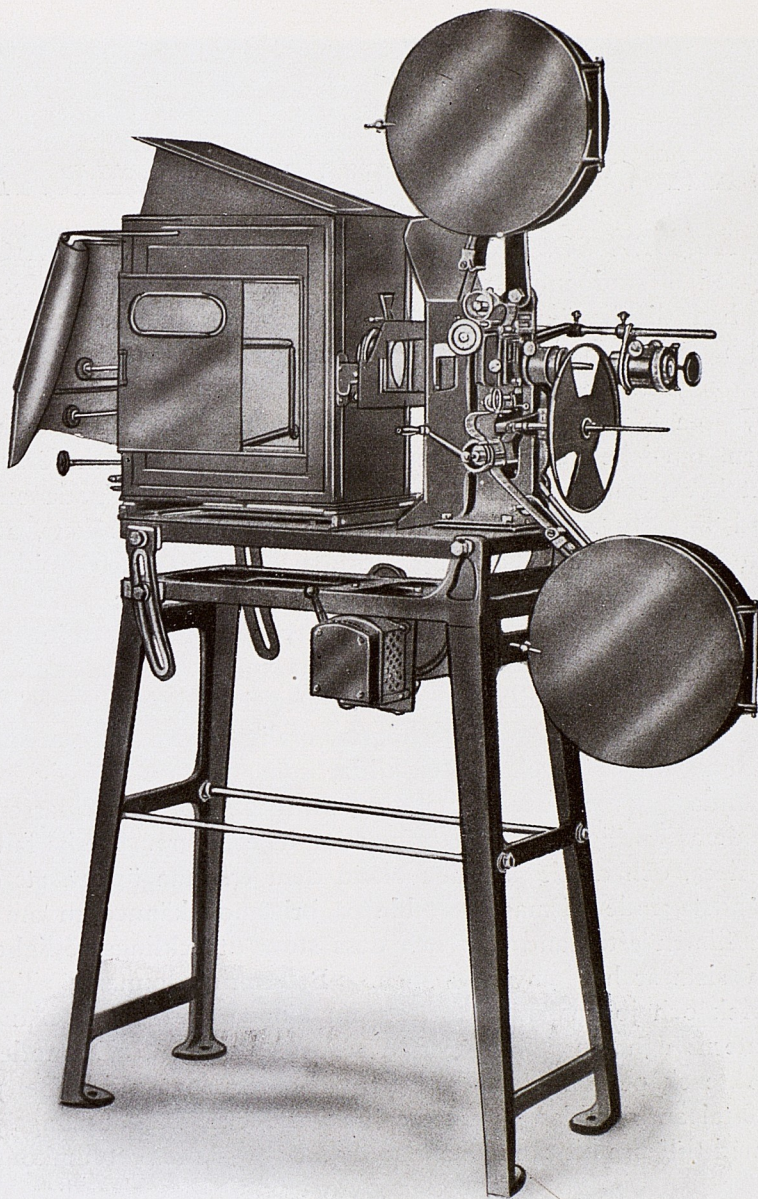
OMFORMARE

MOTOR

MOTSTÅND

FÖREVISNINGSSAPPARAT

NÅGRA ORD OM FILMENS FRAMTID

NÄR DEN SOM SKRIVER DESSA RADER FÖR NÅGON TID sedan stod inför valet att för filmens skull lämna det arbetsfält, han dittills ägnat sina krafter eller att ge alla lockelser från det hållet på båten och stanna där han var, så var det en vän, vars omdöme han vant sig att sätta högt, som livligt avrådde. »Man vet aldrig», sade han, »om icke det intresse, som folk nu ägnar filmen, lika hastigt kan svalna igen, om icke det hela är en modesak, som lyser och försvinner.»

Rådet kom, som sagt, från en vän, vars klokhet och goda omdöme under tecknad lärt sig att skatta. Det är dock tämligen säkert, att han såg miste den gången. Man kan lugnt förutspå, att filmens framtid är tryggad och säker. Dess existens är och blir alltmer för varje år berättigad i minst lika hög grad som annan konst. Dess betydelse som förströelse och bildningskälla tilltager för varje år. Från att ha varit de mera andligen fattigas sak, har biografen blivit allas egendom. Det finns i detta nu i Sverige inom alla klasser, från de lägsta till de högsta, otaliga hängivna beundrare av filmens stumma konst. Och de enskilda, som tidigare satt sig en ära i att icke beblanda sig med detta »melodramasurrogat för underklassen», bli allt färre och deras andliga högmod imponerar icke längre. De ha fallit till föga flera och flera, och de mera ärliga bland dem erkänna öppet, att deras tidigare avståndstagande närmast berodde på bristande kännedom om den nivå, till vilken filmen efterhand nått och dess stora utvecklingsmöjlighet.

Detta sista år har omvänt många. »Balettprimadonnan», »Terje Vigen» och »Kärlek och journalistik» för att nu nämna blott några bland Svenska Biografteaterns egna inspelningar från senaste säsongen, »De moderlösas lilla mor», »Äktenskapets komedi», »Den vite mannen», »Lilla Bettys roman» och ett 10-tal andra Triangle-succèser ha var för sig skaffat många proselyter. Till och med tidigare bittra motståndare ha måst erkänna, att filmkonsten, sådan den nu ter sig i dessa och i sina övriga bättre skapelser har full rätt att bli tagen seriöst och bli räknad med bland de bildande konsterna. Som den yngsta men visst inte den minst lifskraftiga. Visst kan man medge, att biograferna fortfarande spela massor av dramer och lustspel, som icke för-

SCEN UR »BALETT PRIMADONNAN»

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN

SCEN UR »TERJE VIGEN»

tjäna att visas. Men är det icke likadant för talscenens vidkommande? Även där har man att dragas med en mängd underhaltig och värdelös smörja. Talscenen har likväl haft en så ofantligt mycket längre livstid att emancipera sig på. Filmen är ännu icke mer än ett kvarts sekel gammal; ser man under denna synvinkel på dess nuvarande ståndpunkt, måste man erkänna att det är ovanligt bra marscherat.

Vilka utvecklingsmöjligheter den ännu gömmer på är omöjligt att profetera om. Att dess framtid är tryggad som konst och som affär torde dock icke längre behöva betvivlas. Vad som är det mest löftesrika, när man tänker på filmens framtid, är det obestridliga faktum, att den mäktat med den ingalunda lätta uppgiften att höja publikens smak. Det finns ett gammalt gott ord om att »för folket är endast det bästa gott nog». På ingenting har denna sats bättre tillämpning än på filmen, som numera verkligen är hela folkets sak. Det är samvetslöst att ifråga om något, som för så ofantligt många är nästan den enda andliga spisen, bjuda stenar i stället för bröd. Och det är samtidigt dålig affär. De senaste åren ha visat att Nick Carter-genren inom filmen sett sina bästa dagar. Det konstnärligt fullödiga går faktiskt numera bäst. Icke bara på storstädernas bästa biografier utan långt ut i förstäderna och på landsbygden. Och därmed är en kraftig spik inslagen i den dåliga filmlitteraturens likkista. Därmed är också den goda biografkonstens framtid säkrare.

Utvecklingen enligt satsen att »för folket är endast det bästa gott nog» har inom biografbranchen kommit till synes också på ett annat område: biografarkitekturens. Förhållandena i nästan varje större stad bekräfta, att det är de bäst och mest smakfullt inredda teatrarna, som ge största nettot. En icke alltför vanvettigt kalkylerad biograf, som bjuder sin publik en bättre, komfortablare och smakfullare salong än konkurrenternas, kan, när programvalet också är det rätta, praktiskt taget alltid rida ut konkurrensen med äldre dagars gammalmodiga, trånga lädor. De biografier, som få slå igen, äro som regel de äldre, otidsenligt inrättade. Även på detta område har publikens fordringar stegrats, och de inom branchen, som varit nog lyhörda att avlyssna utvecklingens krav, ha förståndigt rättat sig därefter.

Nedskrivaren av dessa rader har så kort tid tillhört Svenska Biografteatern och är så fri från varje andel i denna institutions kraftiga framgång under dess första nu tillryggalagda decennium, att det icke rimligtvis kan räknas till det självberöm, som luktar illa, att här med några ord fästa uppmärksamheten på vilken betydande insats för den svenska biografirörelsens utveckling, som firman gjort. Ifråga om sina inspelningar kan den smickra

SCEN UR »LAPPELICKAN»

sig med att mer än en gång ha varit en god hästlängd före utvecklingen utomlands. Med »Gränsborna», »Prästen», »Ingeborg Holm» m. fl., nu flera år gamla skådespel, hade firman före flertalet av sina konkurrenter i utlandet slagit in på framställandet av logiskt och realistiskt utformade, psykologiskt fördjupade dramer, d. v. s. den biografdramatik, som nu oemotståndligt gör sitt segertåg över världen och motståndslöst vräker undan 10-öres-häfteslitteraturens motsvarighet inom filmen. På sitt sätt betydelsefullt för branchens utveckling har också firmans ledande principer för sin affärsverksamhet i övrigt varit. Svenska Biografteatern har i en utsträckning som ingen annan filmsfirma sökt och funnit samarbetsformer, genom vilka biografägarnas och filmuthyrarens intressen gjorts kongruenta. Biografägare runt om i landet ha därigenom på ett direkt sätt blivit delaktiga av den framgång, Svenska Biografteatern förstätt att tillkämpa sig själv. Och de firma med Svenska Biografteatern 10-årsjubileet i den säkra förvissningen, att de principer, som fört fram till seger under de gångna tio åren, också under kommande år skola visa sig riktiga och framgångsrika. De viktigaste av dessa principer kunna utlösas i följande två formler:

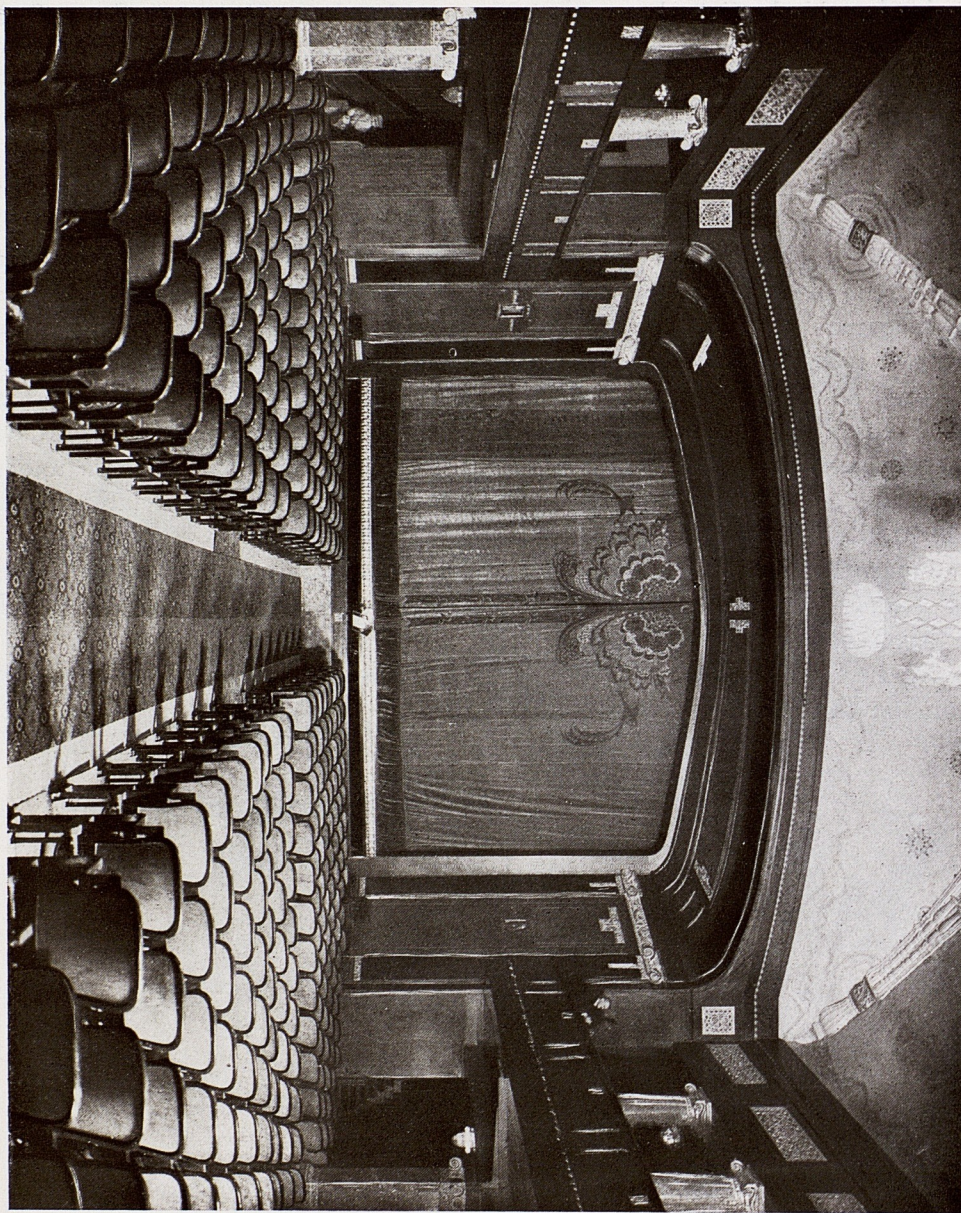
Biografägarna och vi ha samma intressen: vi gagna alltså våra intressen bäst genom att främst tänka på deras och ge dem den bästa filmkonst och den bästa betjäning, som står att få.

Därmed gagna vi också den stora publikens intressen, ty »för folket är endast det bästa gott nog».

O. H.

AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFTEATERN

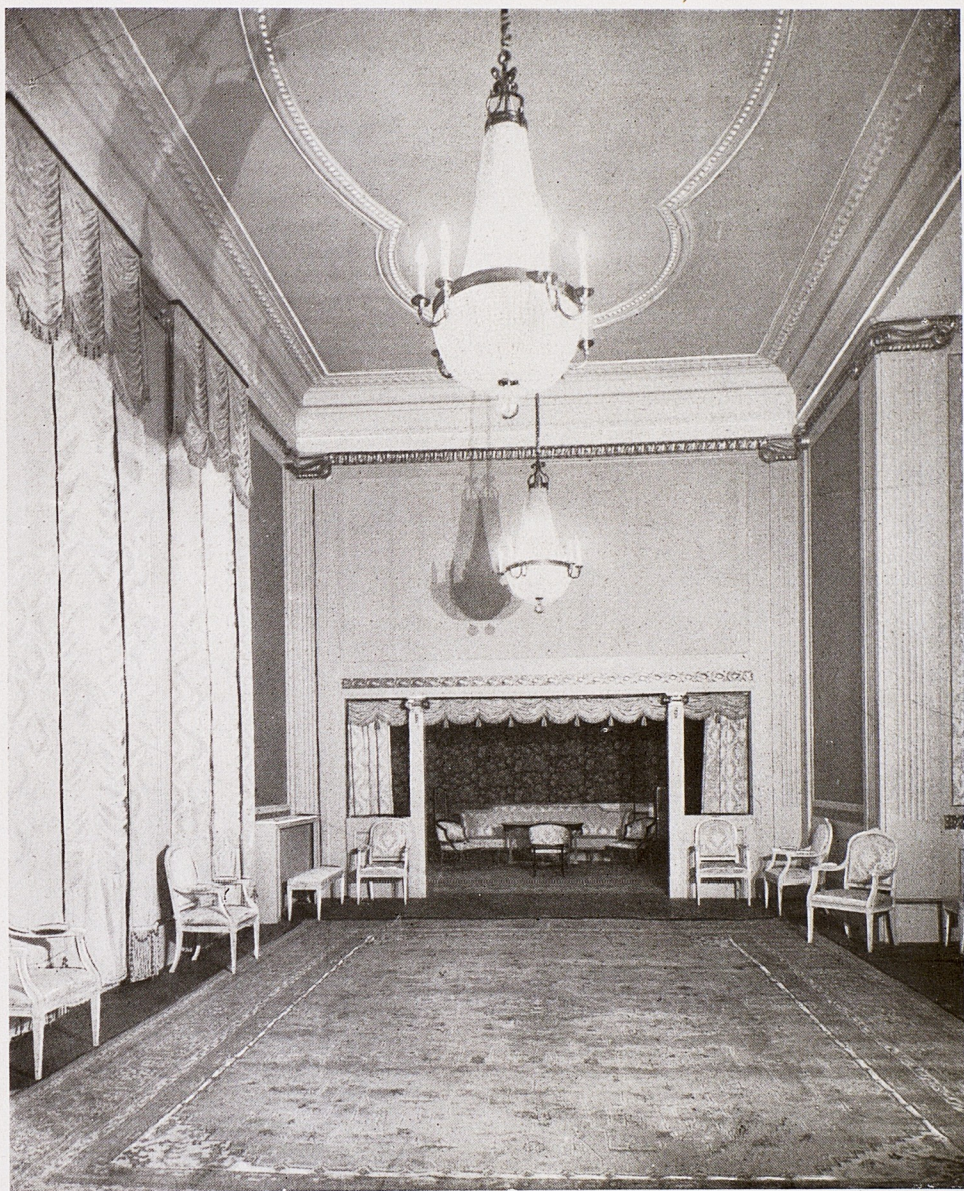

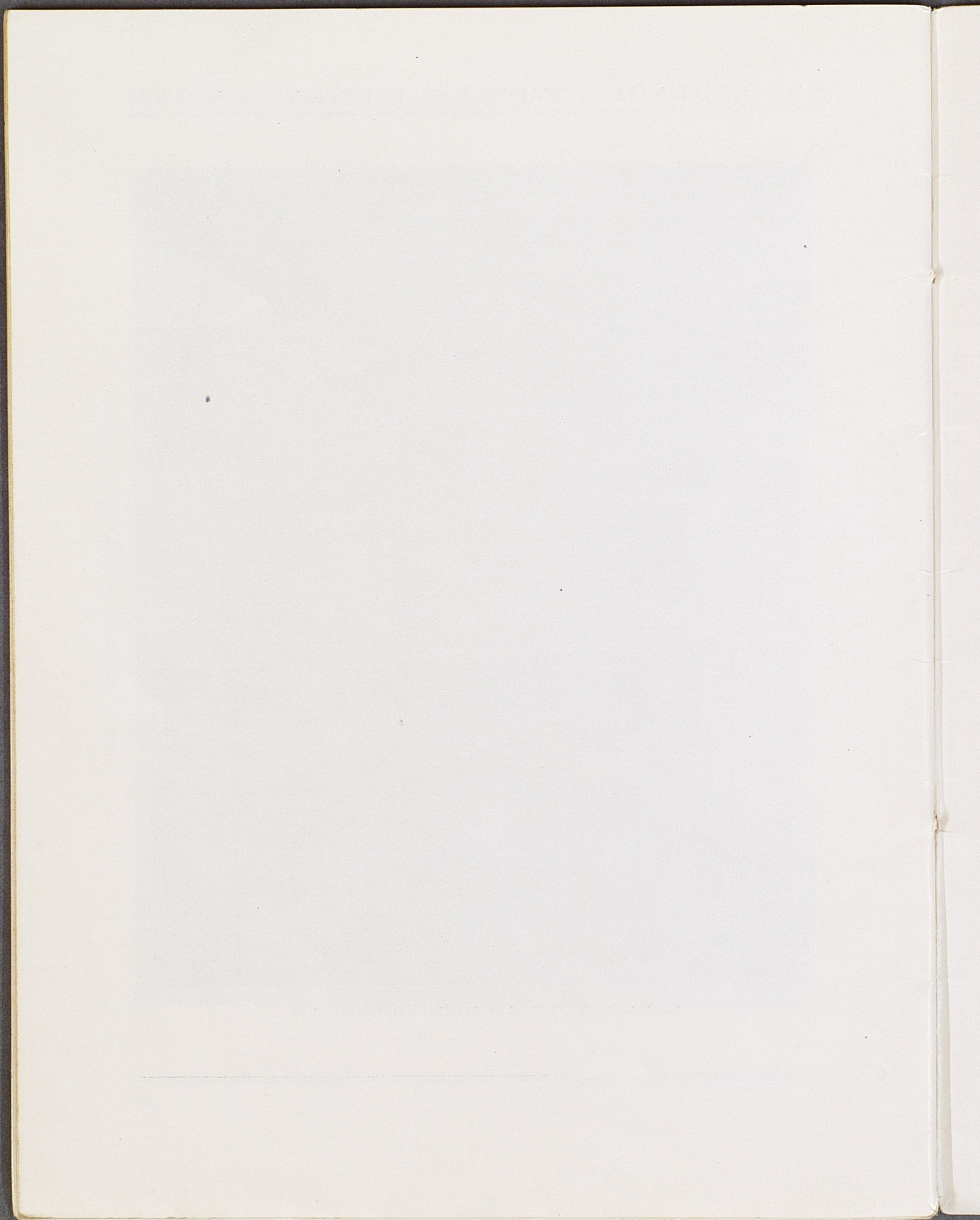
BIOGRAFEN »RÖDA KVARN», STOCKHOLM, SALONGEN

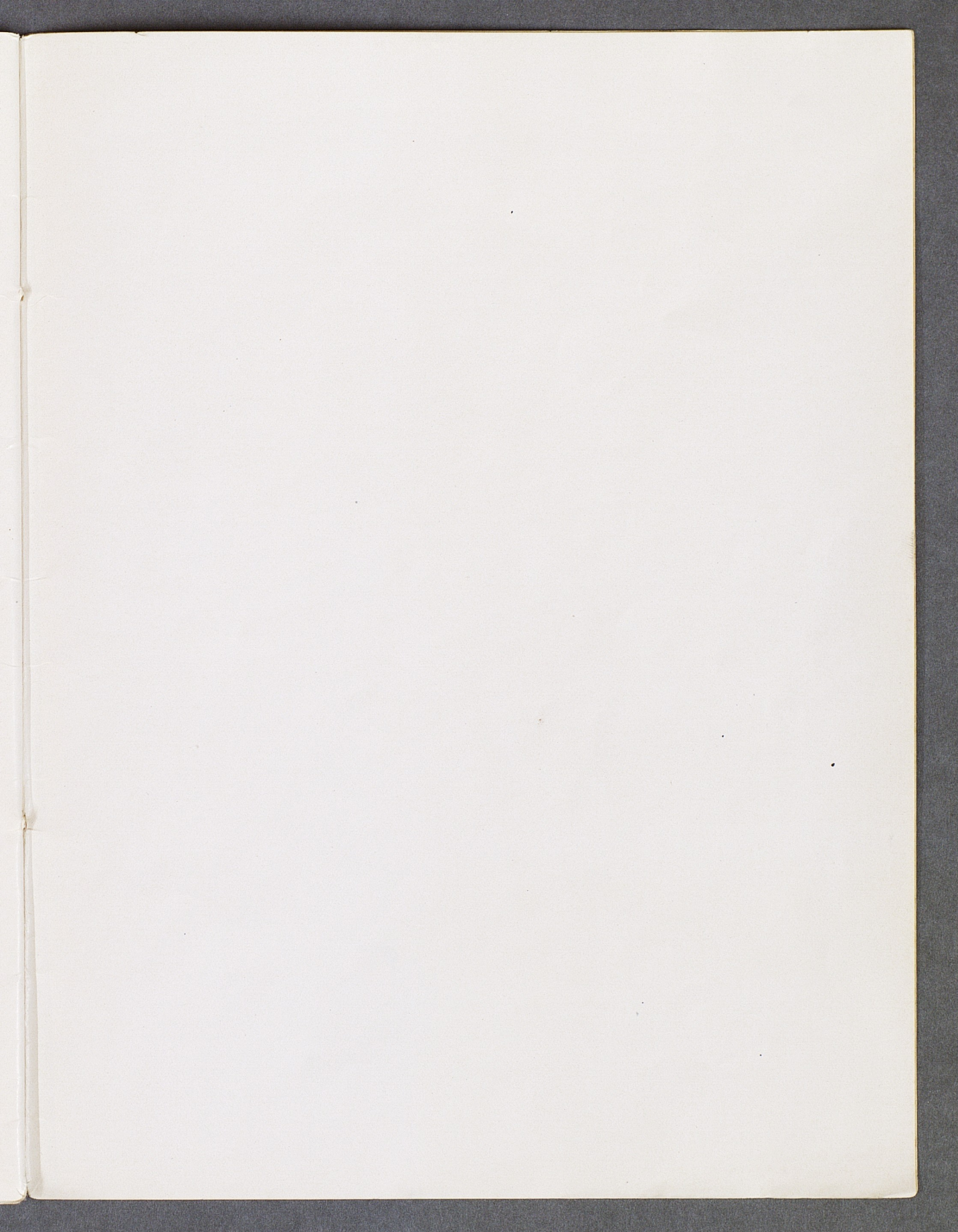
AKTIEBOLAGET SVENSKA BIOGRAFFEATERN

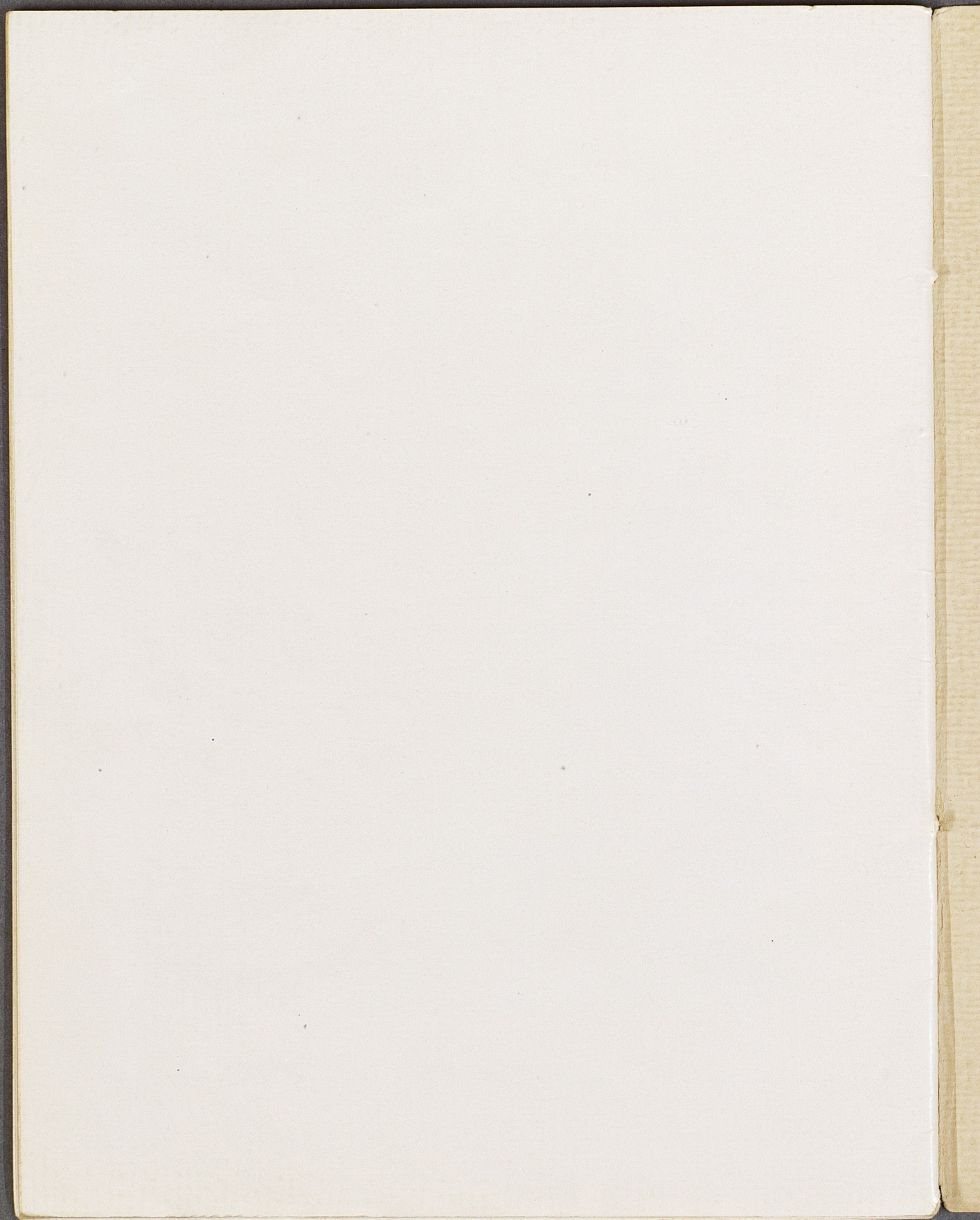

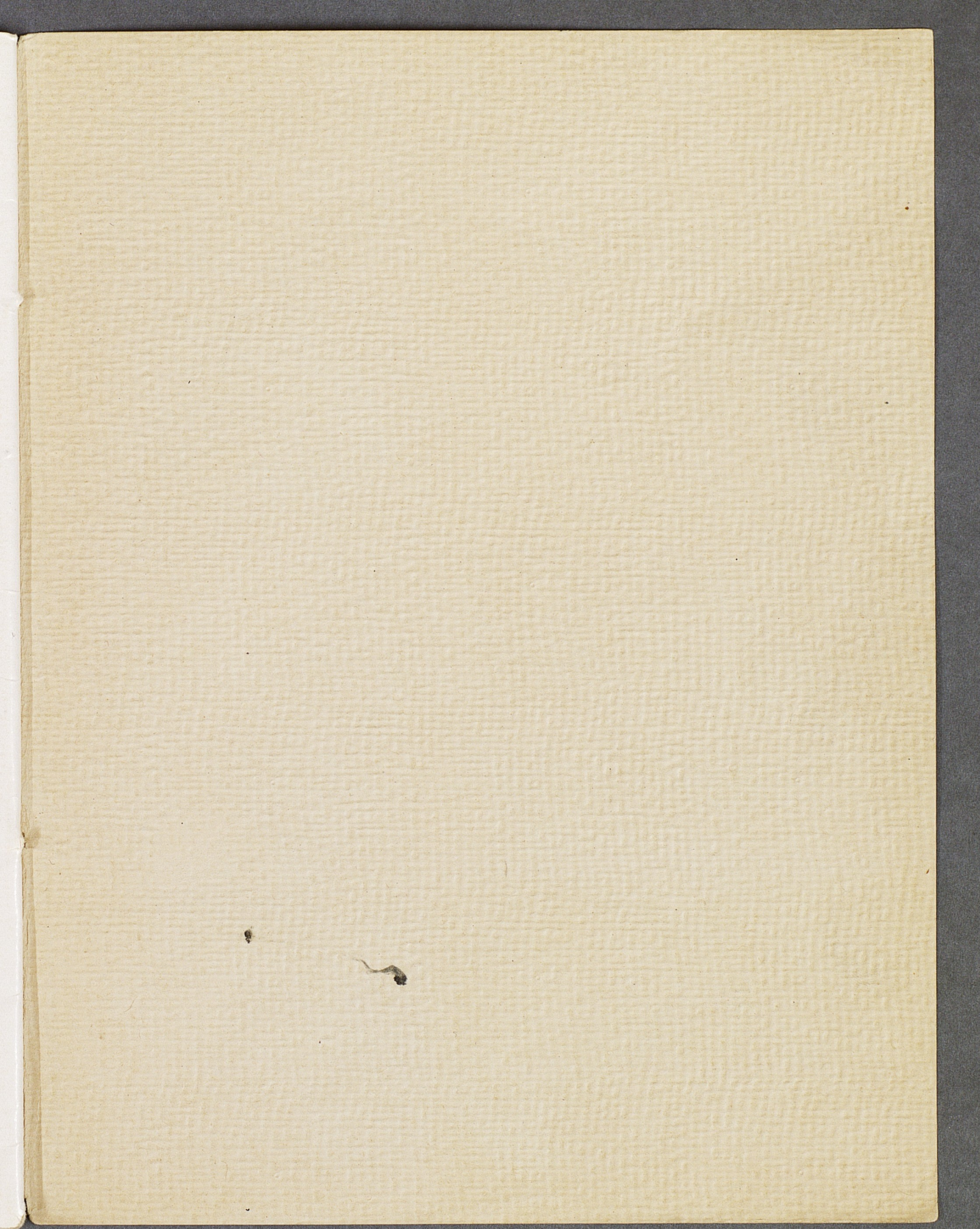

BIOGRAFEN »RÖDA KVARN», STOCKHOLM, FOYERN, 1 TR.

A.-B. HASSE W. TULLBERGS BOKTRYCKERI
STOCKHOLM 1917

www.books2ebooks.eu